

УДК 347.191.1(477)

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.9.01>**Надіра Ільницька,**

старший викладач кафедри підприємницького та корпоративного права

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

У статті розглядаються різноманітні критерії та підходи до класифікації юридичних осіб за чинним законодавством України, а також наукові погляди на зазначене питання вітчизняних та зарубіжних вчених-юристів, проблеми поділу на юридичних осіб приватного та публічного права, зіставлення організаційно-правових форм, визначених Цивільним та Господарським кодексами України, викладені пропозиції щодо вироблення універсальних критеріїв поділу юридичних осіб. Однією з основних проблем чинного законодавства в питанні класифікації організацій зі статусом юридичної особи видається запровадження різних критеріїв поділу юридичних осіб в основоположних законах – Цивільному кодексі України та Господарському кодексі України, а також відсутність єдиного підходу до класифікації у законодавстві в цілому. Автор доходить висновків щодо необхідності: визначення чітких критеріїв поділу юридичних осіб публічного і приватного права, що враховують природу акта, що може бути підставою створення, та характер цілей (інтерес) – публічний чи приватний; врегулювання правового статусу юридичних осіб публічного права в окремому законі або ж у ЦК; коректного визначення видів та організаційно-правових форм юридичних осіб приватного права у ЦК; товариства та установи – це види юридичних осіб; законодавчої регламентації правового статусу та організаційно-правових форм установ та не підприємницьких товариств; передбачення перехідних положень чи особливостей перехідного статусу для юридичних осіб в організаційно-правовій формі державних та комунальних підприємств, інших пострадянських форм існування організацій зі статусом юридичної особи. Важливим є запровадження системного підходу до класифікації юридичних осіб на рівні кодифікованих нормативно-правових актів, якими є ЦК та ГК, а також уніфікація класифікаційних підходів у законодавстві в цілому.

Ключові слова: класифікація, організаційно-правова форма, юридична особа, підприємницькі товариства, не підприємницькі товариства, установи, підприємства.

Постановка проблеми. Юридичні особи є важливим учасником товарно-грошових відносин, формою підприємницької ініціативи приватних осіб, формою участі держави в економічних відносинах, а також керуванні справами суспільства. Створюється величезна кількість організацій, які абсолютно різні за своїми характеристиками (метою, порядком створення, правовим режимом майна, характером управління тощо), але мають універсальний статус юридичної особи. Упорядкування всієї різноманітності цих суб'єктів, їх класифікація є важливим та досить складним завданням, оскільки необхідно створити логічно побудовану систему юридичних осіб, врахувавши всі їх види [1, с. 229]. Неоднозначність підходів до класифікації юридичних осіб у законодавстві призводить до виникнення проблем у процесі створення та діяльності юридичних осіб, визначенні їхнього правового статусу, обсягу правоздатності. Разом із тим саме класифікація (типологізація) юридичних осіб дозволяє виявити ступінь впливу того чи іншого виду юридичної особи на суспільні відносини, досліджувати різні форми

об'єктивізації внутрішньої сутності юридичної особи в правовій дійсності [2, с. 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання класифікації юридичних осіб за законодавством України, розмежування статусу юридичних осіб приватного і публічного права розкриваються у дослідженнях багатьох вчених, зокрема І. В. Спасиво-Фатєєвої, В. І. Борисової, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданіка, І. М. Кучеренко, Я. М. Шевченко, В. М. Кравчука, Ю. М., Юркевича В. Ф. Піддубної, О. О. Серової та інших. Але в умовах необхідності подальшого вдосконалення законодавства про юридичних осіб, вибудовування чіткої однозначної універсальної їх системи ці дослідження і досі лишаються актуальними.

Метою статті є розгляд та теоретичний аналіз проблем, що лишаються дискусійними в науці і не вирішеними в законодавстві, стосовно класифікації юридичних осіб, проблем їх поділу на осіб приватного та публічного права, зіставлення організаційно-правових форм, визначених Цивільним та Господарським кодексами України.

Виклад основного матеріалу. Питання класифікації юридичних осіб, їх поділу на види є дуже дискусійним і обговорюється вже багато років, особливо гостро з того моменту, як було одночасно прийнято і введено в дію Цивільний та Господарський кодекси. Ці важливі для держави та суспільства кодифіковані акти посяли зерно довготривалого протистояння цивілістів та господарників, внесли певну плутанину в розуміння організаційно-правових форм та видів юридичних осіб, взявши за основу абсолютно різні критерії поділу організацій як самостійних учасників цивільного та господарського обороту. Деякими спеціальними законами також вводяться «особливі» види юридичних осіб¹, що не передбачені ЦК і ГК, спостерігаємо підміну поняття організаційно-правової форми поняттям «вид юридичної особи».

Слід зазначити, що певний системний підхід до поділу юридичних осіб на види та організаційно-правові форми на рівні законодавства передбачають ЦК, ГК, а також наказ Державного комітету з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт) від 28.05.2004 № 97, яким затверджено Класифікацію організаційно-правових форм господарювання, що є наразі найповнішим документом, що врахував та певним чином систематизував всі форми організацій, що існують натеper. Діють також спеціальні закони, що регулюють правовий статус окремих юридичних осіб.

ЦК запроваджено поділ на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права, причому останніх виведено за межі ЦК і зазначено, що порядок утворення та правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюється Конституцією України та законом (ч. 2, 3 ст. 81 ЦК). На жаль, натеper немає закону, який би визначив вичерпний перелік юридичних осіб публічного права із визначенням особливостей їхнього правового статусу, порядку створення, правосуб'єктності тощо.

Відповідно до ч. 2 ст. 81 ЦК юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів за ст. 87 ЦК, а також може створюватись і діяти на підставі модельного статуту в порядку, визначеному законом. Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Пре-

зидента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.

Таким чином, в ЦК критерієм поділу юридичних осіб на осіб приватного і публічного права визначено порядок створення. Чи справді саме цей критерій слугує основою для поділу? Як справедливо зазначається в літературі, всі юридичні особи створюються за рішенням своїх засновників, і цим юридичні особи публічного права не відрізняються від юридичних осіб приватного права; особа засновника (чи то орган державної влади, чи приватна особа) також врешті-решт не впливає на правовий статус створеної юридичної особи. Якщо б різниця була лише в процедурі створення, то, мабуть, правовий статус юридичних осіб публічного права мав би бути таким самим, як і в юридичних осіб приватного права (разом із поділом на товариства та установи, які би просто по-іншому створювалися) [3, с. 118].

Пропонується таке: критеріями поділу юридичних осіб можуть бути природа акта, необхідного для створення юридичної особи (приватно-правовий – для юридичних осіб приватного права, адміністративний або нормативно-правовий акт – для юридичних осіб публічного права) і характер цілей або мета створення юридичної особи: юридичні особи публічного права повинні мати на меті задоволення суспільних інтересів на відміну від приватних цілей іншого виду юридичних осіб [4]. І. В. Спасибо-Фатєєва також звертає увагу на важливість інтересу, мотиву, з якого створюються ті чи інші юридичні особи [3, с. 119–120]. У принципі, ч. 2 ст. 81 ЦК визначається, що юридичні особи приватного права створюються на підставі установчих документів, а юридичні особи публічного права – за розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади АРК або органу місцевого самоврядування, але це не визначено як критерій розмежування.

Отже, юридичні особи приватного права створюються за ініціативою приватних осіб на підставі приватноправового акта (засновницького договору, статуту, установчого акта) для задоволення приватного інтересу, передусім, їх засновників/учасників (на участь в управлінні, одержання прибутків або розподіл певних матеріальних благ, набуття переваг, що надаються членством в організації тощо). Юридичні особи публічного права створюються за ініціативою державних органів або органів місцевого самоврядування (комунальних) на підставі публічно-правового акта (закону, адміністративного акта) органу державної влади, влади Автономної Республіки Крим, місцевого самовряду-

¹ Зокрема, ст. 13 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» вводиться поняття «благодійний фонд», що визначається як «вид» благодійної організації; в ч. 2 ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання» в якості організаційно-правової форми громадського об'єднання визначається громадська організація та громадська спілка.

вання, розпорядження Кабінету Міністрів України тощо для задоволення публічного інтересу [5, с. 71].

Але чи завжди юридичні особи приватного права мають лише приватний інтерес, створюються з метою задоволення виключно потреб засновників, і чи завжди юридичні особи публічного права створюються з метою задоволення публічного інтересу, для досягнення суспільно-корисних цілей?

Статтями 167 та 169 ЦК передбачено, що держава та територіальні громади можуть створювати юридичні особи публічного права (державні (комунальні, спільні комунальні) підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законом, а також можуть створювати юридичні особи приватного права (підприємницькі товариства тощо), брати участь в їхній діяльності на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом.

Отже, публічними суб'єктами можуть створюватися підприємницькі юридичні особи. Крім того, у зазначених статтях ЦК державні та комунальні підприємства віднесені до юридичних осіб публічного права, хоча реалізація ними суто публічних цілей справедливо піддається сумнівам. Звичайно, вони мають діяти в інтересах держави чи територіальної громади, але в діяльності таких підприємств простежуються, хоч і неявно, також приватний інтерес – керівника підприємства, колективу працівників.

Як зазначають І. М. Кучеренко та Р. А. Майданик, оскільки держава та територіальні громади мають право створювати не тільки юридичних осіб, які виконують публічні функції, а й підприємницьких юридичних осіб, їх поділ на осіб приватного та публічного права має визначити саме для держави та територіальних громад, яку функцію – публічну чи приватну – виконує створена ними юридична особа [6, с. 11; 7, с. 14]. Зазначається також, що питання віднесення юридичних осіб, заснованих на базі державної (комунальної) власності, до юридичних осіб приватного чи публічного права не має однозначного вирішення на рівні законодавства [8, с. 48].

Якщо ж «придивитися» до інтересу, задля якого створюються окремі юридичні особи приватного права, то можна констатувати, що він виходить за межі приватних цілей невеликої групи осіб (засновників, учасників). На це звертає увагу І. В. Спасько-Фатеева, наводячи положення чинного законодавства [5, с. 71]. Так, громадським об'єднанням є добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного

права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших, інтересів (ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання»). Насамперед таку суспільно значущу мету мають політичні партії, які відповідно до ст. 2 Закону України «Про політичні партії в Україні» являють собою добровільне об'єднання громадян – прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має на меті сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах. За статтею ч. 1 ст. 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» метою діяльності такої організації є надання допомоги для сприяння законним інтересам набувачів благодійної допомоги (фізичних осіб, неприбуткових організацій або територіальної громади) у сферах благодійної діяльності, визначених законом, а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах.

Таким чином, юридичні особи публічного права можуть діяти в тому числі з метою задоволення приватного інтересу, у свою чергу юридичні особи приватного права можуть бути створені задля досягнення суспільно-корисних, публічних цілей. У такому разі можна говорити про проміжні види юридичних осіб – напівпублічні та напівприватні юридичні особи. Отже, застосування поділу на юридичних осіб приватного та публічного права доцільне лише за умови визначення чітких критеріїв такого поділу.

В. М. Кравчук пропонує термінологічні зміни на приватних юридичних осіб та публічних юридичних осіб, обґрунтовуючи це тим, що юридична особа – категорія цивільно-правова і в публічному праві (конституційному, адміністративному, кримінальному), як правило, не застосовується [9, с. 147]. Така думка варта уваги, але з останнім твердженням ми не можемо погодитись, хоча, можливо, воно й було прийнятним на момент формулювання. Натепер публічне право також зазнало кардинальних змін. Дійсно, зокрема в теорії адміністративного права категорія юридичної особи майже не застосовувалася, йшлося про «недержавні організації», «підприємства, установи, організації», «колективні суб'єкти» [10], без акценту на наявність чи відсутність в організації статусу юридичної особи [11, с. 22]. Але поступово юридичних осіб стали розглядати як суб'єктів адміністративного права та адміністративно-правових відносин (поряд із фізичними особами та колективними утвореннями, що не

мають ознак юридичної особи), зазначаючи, що організації у формі юридичних осіб є повноправними суб'єктами зазначених відносин [12]. Натепер вчені-адміністративісти також активно розглядають питання класифікації та організаційно-правових форм юридичних осіб публічного права [13].

ЦК опікується лише юридичними особами приватного права. Такі юридичні особи можуть бути створені у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених законом (ч. 1 ст. 83 ЦК). Незважаючи на те, що в ЦК це названо організаційно-правовими формами юридичних осіб, на наш погляд, товариства та установи – це все ж таки види юридичних осіб, визначені за відповідним критерієм, оскільки, зокрема, підприємницькі товариства можуть бути створені вже у конкретній організаційно-правовій формі виробничого кооперативу чи акціонерного товариства (чи іншого виду господарського товариства). Створити юридичну особу у формі просто «товариства» не видається можливим. Більше того, припинення юридичної особи у формі перетворення передбачає зміну її організаційно-правової форми (ч. 1 ст. 108 ЦК), тобто спираючись на подібне формулювання ЦК, можливо було б товариство перетворити на установу і навпаки, що є неприпустимим. Але в ч. 4 ст. 104 ЦК зазначено, що установа не може бути перетворена. Це ще раз доводить справедливність запропонованого нами підходу.

Товариства й установи можуть бути створені як одним, так і декількома особами (засновниками, учасниками) з об'єднанням (виділенням) їхнього майна. При цьому засновники товариства мають право брати участь в управлінні ним, а засновники установи не мають такого права.

У свою чергу товариства залежно від наявності мети отримання прибутку і подальшого його розподілу між учасниками поділяються на підприємницькі та непідприємницькі. До підприємницьких належать усі види господарських товариств і виробничі кооперативи. Переліку організаційно-правових форм непідприємницьких товариств у ЦК та інших законах ми не знаходимо, але за змістом діяльності до них відносять споживчі кооперативи, об'єднання громадян, об'єднання співвласників, релігійні організації, заклади, біржі тощо. Правовий статус окремих непідприємницьких товариств

визначається відповідними законами («Про громадські об'єднання», «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про благодійну діяльність та благодійні організації» тощо) На думку В. В. Кочина, непідприємницькі товариства можна було б об'єднати у 2 групи: приватно-корисні (що переслідують особистий немайновий або майновий інтереси) та публічно-корисні (що мають чи не мають владних повноважень) [14, с. 122].

Слід зазначити, що межа між підприємницькими та непідприємницькими товариствами досить хитка, адже і перші, й другі можуть займатися підприємництвом (непідприємницькі товариства – в межах основної мети їх створення) [5, с. 75]. Також існують непідприємницькі товариства, які створюються практично в організаційно-правовій формі, властивій підприємницьким товариствам (АТ або ТОВ). Це товарині та фондові біржі². На наш погляд, це наслідки законодавчої невизначеності правового статусу та системи непідприємницьких юридичних осіб.

Що стосується приватної установи, засновник якої не має права на управління юридичною особою, то введення такого виду юридичних осіб вважається новелою. Хоча приватні установи відомі були вітчизняному праву до 1917 року, надалі, аж до прийняття чинного ЦК, існування такого виду було практично неможливим. Установами за ЦК 1963 року вважалися юридичні особи, що фінансуються з бюджету (державні органи, установи освіти, охорони здоров'я, культури тощо). І зараз за інерцією застарілий зміст вкладається в нову категорію установи [15]. Їх організаційно-правові форми також не визначаються. Хоча, може, в цьому немає потреби.

Повертаючись до змісту ст. 83 ЦК, зазначимо, що, окрім товариств та установ, передбачено створення юридичних осіб в інших формах. Вчені зазначають, що це стало можливим в якості компромісу з нормами ГК, який запровадив зовсім *інший* підхід в регулюванні статусу організацій, що є юридичними особами. Початково в проекті ЦК передбачалося закріплення лише 2 видів – товариств та установ.

Що ж стосується ГК, то його положення не зовсім відповідають, а іноді є несумісними з положеннями ЦК, що є предметом постійного розгляду в літературі. ГК не містить класифікації юридичних осіб як таких і, в принципі, не оперує категорією юридичної особи, застосовуючи поняття «підприємство» і таким чином, мабуть, позначаючи організації зі статусом юридичної особи. Підприємство, яке за ЦК є об'єктом права як єдиний майновий комплекс, у ГК вважається суб'єктом господарювання.

² Відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», фондова біржа утворюється та діє в організаційно-правовій формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю.

Так, за ч. 2 ст. 55 ГК до суб'єктів господарювання, окрім фізичних осіб-підприємців, належать також господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до ЦК, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до ГК, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку. Слід звернути увагу на те, що суб'єкт господарювання підлягає державній реєстрації як юридична особа чи фізична особа-підприємець у порядку, визначеному законом³ (ч. 1 ст. 58 ГК). Це означає, що будь-яка організація, яка легітимно займається господарською діяльністю, повинна мати статус юридичної особи. Отже, всі господарські організації, в тому числі підприємства, є юридичними особами.

Через кардинально інший підхід ГК до класифікації господарських організацій-юридичних осіб досить важко зіставляти організаційно-правові форми за ЦК та ГК.

За ст. 62 ГК підприємством є самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому ГК та іншими законами. Підприємства можуть створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності. За способом утворення та формування статутного капіталу підприємства поділяються на унітарні та корпоративні.

Таким чином, до юридичних осіб публічного права можна віднести державні комерційні та казенні підприємства, комунальні та спільні комунальні підприємства, державні та комунальні установи, оскільки вони не передбачені ЦК через їх публічно-правовий характер діяльності. Решта підприємств, серед яких приватні, іноземні підприємства, підприємства, засновані на змішаній формі власності, підприємства з іноземними інвестиціями, господарські об'єднання (асоціації, корпорації, концерни, консорціуми), на думку вчених, за своєю правовою природою може бути віднесено або до товариств, або до установ. Отже, по суті, в ГК не міститься інших видів юридичних осіб.

Вченими також пропонуються альтернативні критерії класифікації юридичних осіб. І. В. Спасибо-Фатєєва, зокрема, про-

понує поділ усіх юридичних осіб, а не лише товариств, на комерційні та некомерційні [5, с. 76]. Підставою класифікації буде факт здійснення комерційної діяльності, а отже, некомерційною буде юридична особа, яка не діє у сфері комерції, хоча при цьому може мати на меті отримання прибутку (казенні підприємства, державні та комунальні підприємства та установи, громадські об'єднання, релігійні, спортивні та благодійні організації, біржі тощо). Комерційними ж будуть саме ті, для яких така діяльність є основоположною (господарські товариства, юридичні особи, що існують сьогодні у формі державних та комунальних підприємств, крім тих, що здійснюють діяльність поза сферою комерції).

Можливо, поділ на осіб публічного і приватного права, товариства і установи є недостатнім, щоб урахувати і відобразити все різноманіття організацій, які функціонують у різних сферах життєдіяльності. Адже навіть організації, що мають схожі назви, організаційно-правові форми, можуть за фактом суттєво відрізнятися одна від одної.

Висновки

Спробу запровадити універсальну класифікацію юридичних осіб, систематизувати їх організаційно-правові форми в одному акті було здійснено з прийняттям Цивільного кодексу України 16.01.2003. Але з часом проявилася низка проблем, прогалин правового регулювання, які і досі вимагають певного вирішення, а саме:

- визначення чітких критеріїв поділу юридичних осіб публічного і приватного права, що враховують природу акта, що може бути підставою створення, та характер цілей (інтерес) – публічний чи приватний;

- врегулювання правового статусу юридичних осіб публічного права в окремому законі або ж в ЦК, що регулює інститут юридичної особи в цілому і запровадив поділ на осіб приватного і публічного права;

- коректне визначення видів та організаційно-правових форм юридичних осіб приватного права: товариства та установи – це види юридичних осіб;

- законодавча регламентація правового статусу та організаційно-правових форм установ та непідприємницьких товариств;

- якщо законодавча перспектива передбачає існування лише двох видів юридичних осіб (товариств та установ), то слід передбачити перехідні положення чи особливості перехідного статусу для юридичних осіб в організаційно-правовій формі державних та комунальних підприємств, інших постра-

³ Мається на увазі Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755 ІV.

дянських форм існування організацій зі статусом юридичної особи.

Важливим є запровадження системного підходу до класифікації юридичних осіб на рівні кодифікованих нормативно-правових актів, якими є ЦК та ГК, а також уніфікація класифікаційних підходів в законодавстві в цілому.

Список використаних джерел:

1. Ільницька Н.Ф. До проблем класифікації юридичних осіб за національним законодавством. *Римське право і сучасність (Шерешевські читання)* : матеріали міжнар. наук. конфер. (м. Одеса, 4 грудня 2010 р.). Одеса: Фенікс, 2010. С. 229–233.

2. Серова О.А. Теоретико-методологические и практические проблемы классификации юридических лиц современного гражданского права России : автореф. дис. ... док. юрид. наук: 12.00.03. Москва, 2011. 55 с.

3. Спасибо-Фатеева І. Деякі розсуди про юридичні особи та їхні організаційно-правові форми. *Право України*. 2007. № 2. С. 118–123.

4. Чигир В.Ф. Физические и юридические лица как субъекты гражданского права. Минск: Амалфея, 2000. С. 87.

5. Спасибо-Фатеева І. Юридичні особи за Цивільним кодексом України. *Право України*. 2014. № 2. С. 70–79.

6. Майданик Р. Юридичні особи публічного права в Україні: поняття, моделі регулювання. *Юридична Україна*. 2010. № 3. С. 11.

7. Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. 328 с.

8. Юркевич Ю. До розмежування статусу юридичних осіб (їх об'єднань) публічного та при-

ватного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 1. С. 46–50.

9. Кравчук В.М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. Київ : Істина, 2008. 720 с.

10. Колпаков В. К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України. Київ : Юрінком Інтер, 2003. С. 75–76; Административное право : учебник / под ред. Ю.М. Козлова, Л. Л. Попова. Москва: Юристъ, 2001. С. 45; Стеценко С.Г. *Адміністративне право України*. Київ: Атіка, 2007. С. 92.

11. Ільницька Н.Ф. Сутність державного регулювання діяльності юридичних осіб приватного права. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 18–25.

12. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. Київ, 2007. С. 185; Административное право Украины : учебник / под общ. ред. С.В. Кивалова. Одесса: Юрид. литература, 2003. С. 121.

13. Кагановська Т.Є. Організаційно-правові форми адміністративної правосуб'єктності юридичних осіб публічного права. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Право»*. Вип. 20. 2015. С. 7–12; Лютиков П.С. Юридичні особи-суб'єкти адміністративного права: оновлені підходи до класифікації. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2011. № 1. С. 138–142.

14. Кочин В.В. Теоретичні проблеми системи невідприємницьких товариств як юридичних осіб приватного права. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 119–122.

15. Коментарій к гражданскому кодексу Украины. Том 2 / под ред. А. Довгерта, Н. Кузнецовой, А. Подопригоры и др. Харьков: ООО «Одиссей», 2005. С. 82–83.

The article discusses various criteria and approaches to the classification of legal persons both in the current legislation of Ukraine and scientific views of domestic and foreign scientists-lawyers. Well-functioning system of legislation is based on clear approach to the classification of legal persons at the level of codified legal acts, as well as the unification of classification approaches in the legislation as a whole. One of the main problems of the current legislation in the field of classification of organizations with the status of a legal person is practical usage of variety of different criteria to build the typology of legal persons in the basic laws – the Civil Code of Ukraine and the Commercial Code of Ukraine, which leads to the lack of a unified systematic approach to their classification in the whole system of legislation in Ukraine.

The paper deals with the problems of division of legal persons into entities of private and public law, comparison of organizational and legal forms defined by the Codes of Ukraine, and proposals for the development of universal criteria for the division of legal persons. The article argues and concludes on the necessity of: 1) defining a clear criteria for the typology of legal persons of public and private law; 2) regulation of the legal status of legal persons of public law in a special law or in the Civil Code; 3) correct definition of the types and organizational forms of private legal persons in the Civil Code; 4) legislative regulation of legal status and organizational forms of institutions and non-business associations; 5) introducing some transitional provisions or transitional status for legal persons with organizational form of state and communal enterprises, other post-Soviet forms of legal person.

Key words: typology, legal form, legal person, business partnerships, non-business partnerships, institutions, enterprises.

